

Robert Vandepitte (Pater leopold), 1893-1870, was brankardier aan het front gedurende de ganse oorlog 1914-18 en gaf er het front-blaadje "'n Lissewegenaarke" uit. Gedurende 30 jaren verzorgde hij voor Radio-Kortrijk het wekelijks Maria-halfuurtje en was be- gaan met alle radio-problemen en -wetgeving.

Juliaan, 1894-1928, ligt begraven te Uitkerke onder een graf- monument met opschrift: Pionier der Radio in Vlaanderen, grondleg- ger van de K.V.R.O.(Katholieke Vlaamse Radio Omroep).

Karel, 1896-1949, was de eerste bestuurder van de W.V.R.O. (Westvlaamse Radio Omroep) te Kortrijk, later BRT 2 Kortrijk.

ooo ooo

Nu we het toch over archief hebben, mag er aan herinnerd worden dat een belangrijk archief van wijlen Gustaaf Vandepitte, destijds hoofdonderwijzer te Uitkerke, thans bewaard wordt in het Stadsarchief te Blankenberge (stadhuis). Het bevat onder meer een rijke verzameling bidprentjes.

Leo Vandepitte.

\$ \$ \$ \$ \$ \$

2. Over Bouw en Gebruik van een Lichtbak

door onze Pensjagers.

Jacht op wild is van oudsher voor de mens een levensnoodzaak geweest. In de loop der tijden is die behoefte zodanig afgezwakt, dat jagen een luxe, een hobby geworden is, streng gereguleerd door de Staat en de grondeigenaars.

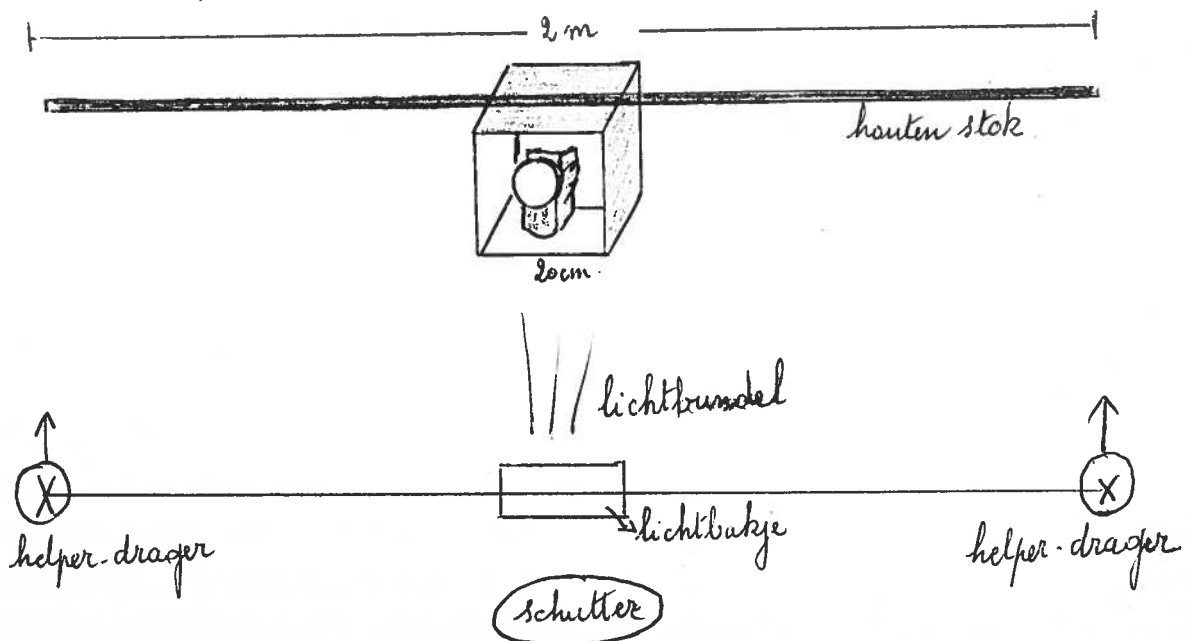
Tegen de bestaande wetten in, toch opjacht gaan, noemt men stropen of hier bij ons "pensen". Deze vorm van illegale jacht kan door sommigen met een kwaad oog bekeken worden, maar ... menig pensjager bracht in min weelderige jaren een casserolle lekker vlees op tafel. Onze grootouders kenden een tijd waarin vlees dan toch een luxe kon genoemd worden; en er waren vaak vele mondjes te voeden.

Het woordje "jacht" en "jagen" bevat in zich iets onrustigs, een nog-niet-bezitten, een zekere vrees voor het slagen. Als het nu om een wettelijk verboden praktijk ging, dan moet ieder pensjager zo een gevoel gekend hebben, samen met een sterk tot uiting komende geldings- en prestigedrang.

De pensjager moest daarbij grondig het wild in zijn handel en wandel kennen en hij moest het doen en laten van politie en garde-chasse nagaan. Vooral moest de penser een zekere feeling hebben, een aanvoelen waar het wild zat en ... waar de wettelijke bewa- kers verbleven.

Het nachtelijk uur was meestal zeer geschikt om het wild te pakken te krijgen. Als de penser wist dat er in een bepaalde partij jong gras of klaver, beten enz., hazen legerden - hij had zoiets gedurende veldarbeid of het rondwandelen met kennersoog opgemerkt (hazeleger of hazekeutels) dan wachtte hij de duisternis af en als 't gat schoon zat, d.w.z. geen onraad, dan haalde hij zijn lichtbak en zijn jachtgeweer boven. Deze voorwerpen hadden meestal een geheim plaatsje.

Zo een lichtbak was betrekkelijk persoonlijk van makelij en niet gebonden aan vaste afmetingen. Kunststukken waren het zeker niet, want ze moesten maar al te dikwijls holderdebolder achter gelaten worden; en dan mocht geen enkel etiket de eigenaar kunnen

aanwijzen. Wel waren delichtbakken efficiënt!

Zeer frekwent in de streek was een houten kubusvormig bakje van circa 20 cm zijde. 't Was aan de voorkant open. Midden in het bakje werd een carburefietslantaarn gemonteerd. Deze lantaarn gaf een fel licht. Het bakje kreeg van binnen met behulp van een blinkende doos of een spiegeltje een soort reflector. Hierdoor bekwam men ^{de}grootst mogelijke en naar één punt gerichte lichtbundel. Het bakje werd aan een ruim 2 m lange stok vastgemaakt, waarmede het gemakkelijk door twee helpers kon gedragen worden.

Vóór het uitrukken werd de windrichting nauwkeurig nagegaan. Dit mocht niet uit het oog verloren worden, want men diende tegen wind te opereren. Dat is trouwens een door alle natuurmensen gekend trukje. De twee dragers stapten met gelijke tred behoedzaam door het veld en lieten de lichtbundel over het gewas of de grond zwaaien. "In 't licht trekken" noemde men dat. De jager volgde schietensgereed achter de lichtbak. Op die manier was hij zo een twee meter verwijderd van zijn helpers en verkleinde het ongevallenrisico.

Als er hazenoren (of patrijzen) in de lichtbundel verschenen, dan werd er geschoten. Een vluchtende haas moest het ook meestal met de dood bekopen, want de pensjager kende heel wat van schieten! Het hazenpad kiezen hielp gewoonlijk niet veel.

Vóór de opkomst van de carburelantaarns werden een zestal koetsenkaarsen in de lichtbak geplaatst... Dat gaf ook rendement. Het licht van de carburelantaarns was niet enkel veel sterker, maar ook min gevoelig voor windstoten.

Als het gebruik van de elektrische zaklantaarn algemeen werd, was het de handige stroper niet zeer moeilijk om een sterke lichtbron samen te knutselen, gevoed door zowat acht batterijen. Een reflector werd gezocht, waarmede een fijne lichtbundel kon uitgestraald worden.

Een haas kon van op tientallen meters afstand in 't licht getrokken worden... en dat betekende het einde van een hazenleven, en... lekker vlees voor de huisgenoten. Een meester-penser kon zo een elektrische lichtbron met één hand hanteren en met de andere hand loste hij dan rake schoten uit zijn tweeloop! De wakkere

stroker had geen traditionele lichtbak meer nodig. De moderne hulpmiddelen verbanden voor de zoveelste maal een stukje romantiek. De lichtbak werd "antiek".

Dank aan oude ongekennde stropers, echte natuurmensen, die en land en vogels en vissen en wild en al wat leeft in Gods heerlijke natuur liefhebben, kon dit alles opgetekend worden.

André De Witte.

\$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$

3. Uit voorbije jaren: het Werkboekje.

Vóór enkele weken kwam bij een mij bekende familie, ter gelegenheid van een opruiming, een w e r k b o e k j e voor de dag dat op het laatste ogenblik uit de brandstapel werd gered. Het heeft een omslag in zwarte stof, met een lint om toe te binden, en het meet 17 bij 11 cm.

Het werkboekje werd afgeleverd te Damme op 28 september 1912 en in naam van de burgemeester ondertekend door Houtave (?). Het boekje draagt het nummer 175 en werd afgeleverd aan De Grande Camiel, geboren te Koolkerke op 18 oktober 1881. Hij beoefende het beroep van aardewerker-werkman. Het was zijn eerste werkboekje. Het werd uitgereikt in uitvoering van de wet van 10 juli 1883. Op blz. 3 en 4 is het koninklijk besluit van die laatste datum, dat bestaat uit 10 artikelen, volledig afgedrukt.

Over het eerste artikel zullen wij hierna verder uitweiden. De negen andere artikelen bevatten, kort samengevat, het volgende:

- art. 2: Ieder persoon die zijn diensten aan iemand toezegt, kan of mag een werkboekje aanvragen.
- art. 3: Het gemeentebestuur moet op aanvraag van een werknemer hem een werkboekje uitreiken.
- art. 4: Het werkboekje wordt door de Burgemeester of zijn afgevaardigde uitgereikt op zegelvrij papier; de prijs mag niet meer dan 25 centiemen bedragen.